

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Departament Ochrony Przyrody

DOP-WŚ.055.217.2025.ML
3825837.15295318.12303719
Warszawa, 10-06-2025

Pani
Joanna Jastak
Wójt Gminy Lubiewo

Szanowna Pani Wójt,

w odpowiedzi na Pani pismo znak:OŚiR.6140.1.24.2025.KM z 27 maja 2025 r., w sprawie szkód wyrządzonych przez żurawie w uprawach rolnych (zwłaszcza w kukurydzy), przedstawiam następujące informacje.

Wszystkie gatunki ptaków spotykane w Polsce, są chronione na mocy prawa UE, gdyż wymienione są w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywie Ptasiej). Wszystkie gatunki ptaków występujące naturalnie na terenie Polski są objęte ochroną również w prawie krajowym. Podstawę prawną stanowią dwa rozporządzenia

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 2380), obejmujące ogromną większość gatunków ptaków oraz
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. Nr 45, poz. 433, z późn. zm.), obejmujące łowne gatunki ptaków.

Objęcie ochroną gatunkową oznacza, że w stosunku do przedstawicieli gatunków objętych tą ochroną obowiązują zakazy określone w art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r. poz. 1478, z późn. zm.), wprowadzone ww. rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Wymienić tu należy m.in. zakaz umyślnego zabijania, zakaz umyślnego okaleczania lub chwytania, zakaz umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień oraz zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych ptaków.

Zgodnie z art. 56 ust. 2 w związku z art. 52 ust. 1 pkt 13 ustawy o ochronie przyrody, organem właściwym do wydania ewentualnego zezwolenia na umyślne płoszenie lub niepokojenie w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych ptaków gatunków objętych ochroną, poza obszarem parku narodowego jest regionalny dyrektor ochrony środowiska właściwy ze względu na miejsce wykonania danych czynności.

Należy przy tym zauważyć, że pod pojęciem umyślnego płoszenia lub niepokojenia rozumiane jest stosowanie w stosunku do gatunków objętych ochroną m.in. metod

akustycznych (np. urządzenia biosoniczne emitujące głosy ptaków drapieżnych, urządzenia hukowe, petardy, płoszenie przy pomocy broni palnej), metod świetlnych (np. płoszenie przy pomocy lasera) czy też metody sokolniczej (płoszenie przy pomocy ułożonych ptaków drapieżnych).

Metody płoszenia lub niepokojenia dopuszczone do stosowania, niewymagające zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska to tzw. metody pasywne. Do tych metod można zaliczyć np. ustawianie klekoczących na wietrze metalowych puszek, migoczących pasków folii, atrap ptaków drapieżnych, strachów na wróble.

Zagadnienie szkód wyrządzanych przez dziko występujące gatunki ptaków w uprawach rolnych jest znane organom ochrony przyrody w Polsce. Z uwagi na specyfikę wyrządzanych szkód przez ptaki szacowanie szkód nie jest możliwe, tak jak ma to miejsce w przypadku gatunków chronionych (wilk, ryś, żubr, bóbr europejski, niedźwiedź brunatny) i łownych (łoś, jeleń, sarna, dzik, daniel) za które przysługują odszkodowania.

Nie jest tym samym możliwe, jak sugerują to Państwo w swoim wystąpieniu, zastosowanie tego samego systemu wypłat odszkodowań co do innych gatunków.

W tym miejscu warto również podkreślić, że w orzeczeniu z 21 lipca 2014 r. sygn. akt K 36/13 Trybunał Konstytucyjny opowiedział się przeciwko całkowitej automatyzacji refundacji szkód, zwracając uwagę, że działania odszkodowawcze Skarbu Państwa winny być powiązane z oceną działań prewencyjnych podejmowanych przez właścicieli i posiadaczy mienia, w którym zaistniała szkoda. Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę na fakt, że działania zapobiegawcze „pozwalają z jednej strony na ochronę zagrożonych gatunków, które mogą swobodnie występować w formie dziko żyjącej, z drugiej zaś zapobiegają powstawaniu szkód w gospodarce człowieka lub je minimalizują.

Niezależnie od powyższego, warto wskazać, że 3 czerwca 2025 r. odbyło się wspólne posiedzenie sejmowych komisji: Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w sprawie poselskiego projektu ustawy o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki (druk nr 258), na którym zdecydowano o podjęciu prac nad tym projektem. Projekt zakłada ustanowienie odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody powodowane przez kormorany, gęsi, żurawie i łabędzie.

Zachęcam tym samym do śledzenia postępów prac nad przedmiotową ustawą.

Z wyrazami szacunku

Piotr Kropiński
Zastępca Dyrektora
Departament Ochrony Przyrody
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/